

Lokal udviklingsplan for *Børnehaven Bjørnbakhus* 2016-2017

1 Indhold

2	Den lokale udviklingsplan – hvad og hvorfor?.....	3
2.1	Politiske beslutninger – skærpet strategisk ramme for <i>hele</i> Børn og Unge.....	3
2.2	Kulturforandring hos os - refleksioner over vores generelle tilgang.....	4
2.3	Kulturforandring i Viby Lokaldistrikt - refleksioner over vores generelle tilgang	7
2.4	Vores samarbejde om tidlig indsats i Viby Lokaldistrikt.....	9
3	Vores lokale indsatsområder i Børnehaven Bjørnbakhus.....	9
3.1	Vores lokale indsatsområder – nærmere beskrevet	10
3.2	Indsatsområde: Tidlig indsats og forebyggelse. Spor: Robusthed	10
3.3	Indsatsområde: "Krop og bevægelse" samt formidlingen af indsatsen.....	12
4	Vores lokale indsatser i Viby Lokaldistrikt - nærmere beskrevet.....	14
4.1	Indsatsområde: Socialfaglige medarbejdere i lokaldistriktet.....	14
4.2	Indsatsområde: Robusthed og vedholdenhed.....	16
	Bilag 1: Socialfaglige medarbejdere.....	18
	Bilag 2: Forebyggelsesstrategien.....	18

2 Den lokale udviklingsplan – hvad og hvorfor?

Den lokale udviklingsplan (LUP) beskriver den grundlæggende tilgang og de særlige indsatsområder, vi vil arbejde med i 2016-2017. Med LUP'en stiller vi skarpt på, hvor vi er på vej hen, og hvordan vi vil sikre, at vi når der til.

Afsættet for vores LUP er dels *vores lokale* kvalitetsrapport og de udviklings- og tilsynspunkter, som vi ved vores kvalitetssamtale primo 2016 har besluttet, at vi vil stille skarpt på – og dels byrådets beslutninger om retningen for *hele Børn og Unge* på baggrund af den samlede kvalitetsrapport for Børn og Unge 2015.

LUP'en har altså til formål at sætte retning for os og for vores lokaldistriktssamarbejde. Samtidig skal LUP'en tydeliggøre sammenhængen mellem på den ene side *vores lokale* tilgang og særlige indsatsområder – og på den anden side *de overordnede mål og rammer* for vores område og for Børn og Unge under ét.

2.1 Politiske beslutninger – skærpet strategisk ramme for *hele Børn og Unge*

Kvalitetsrapporten for 2015 viser, at langt hovedparten af de aarhusianske børn og unge kommer godt i vej – men samtidig, at der fortsat er en mindre gruppe børn og unge, hvis sociale baggrund har væsentlig negativ betydning i forhold til deres chancer senere i livet. Der foruden viser rapporten mange nuancer, både i de lokale vilkår for opgavevaretagelsen og i forhold til, hvordan og med hvilken effekt kerneopgaven varetages.

På baggrund af Kvalitetsrapporten for 2015 har byrådet derfor besluttet, at Børn og Unge skal skærpe den strategiske ramme for arbejdet med at løfte *alle* børn og unge. Det skal ske med særlig vægt på følgende fire fokusområder, som også er fremtrædende i byrådets børne- og ungepolitik:

- **Samskabelse – forældre som ressource:** Forældrene er de vigtigste voksne i børnenes og de unges liv. Deres relation og det, de *gør* sammen med børnene, har afgørende betydning for, hvordan børnene klarer sig senere i livet. Derfor skal vi på respektfuld vis stille klare forventninger om, at alle forældre støtter deres børns udvikling. Samtidig skal vi stille redskaber og vejledning til rådighed for forældrene med henblik på, at de kan støtte deres børn. En sådan tættere og mere systematisk samskabelse med forældrene skal bringe alles ressourcer bedst muligt i spil.
- **Videnbaseret ledelse og praksis:** At leve op til ambitionerne i børne- og ungepolitikken indebærer et konstant fokus på børnenes og de unges progression og på at gøre det, der virker bedst. Det forudsætter, at vi sammen med forældrene og børnene/de unge selv løbende sætter mål for deres udvikling – med afsæt i fælles viden, fælles sprog og løbende evaluering. Samtidig kræver det, at vi som professionelle har et konstant fokus på at udvikle *vore* kompetencer.

- **Tidlige og forebyggende indsatser:** Alle børn og unges positive udvikling skal understøttes af det daglige pædagogiske arbejde og forebyggende indsatser. Det kræver, at vi bliver bedre til at opdage og reagere på tidlige tegn på mistrivsel og manglende læring hos børnene og de unge – og at møde børn og unge med særlige behov med tidlige, målrettede indsatser.
- **Helhedssyn – øget fokus på de ikke-kognitive kompetencer:** Arbejdet med børnene og de unge skal have et balanceret fokus på de kognitive og ikke-kognitive kompetencer - i tæt samvirke med børnene/de unge selv, tilpasset deres alder, og med særlig vægt på at styrke deres motivation, robusthed og vedholdenhed samt deres fremmøde og aktive deltagelse.

Disse politiske beslutninger medfører både opdateret vision og en justering af de overordnede effektmål, hele Børn og Unge arbejder efter. Samtidig indebærer en reel omsætning af børne- og ungepolitikken og byrådsbeslutningerne på baggrund af Kvalitetsrapporten for 2015, at hele organisationen tager hul på en kulturforandring med henblik på nytænkning og kvalitetsudvikling af arbejdet med børnene og de unge.

2.2 Kulturforandring hos os - refleksioner over vores generelle tilgang

Jf. dialogmøderne i marts-april 2016, er det en forudsætning for denne kulturforandring, at vi - i stedet for at springe direkte fra vision til handling - først bruger tid på at reflektere over, hvad hhv. **børne- og ungepolitikens vision** og Børn og Unges **mentale model** eller grundlæggende mind-set betyder *for os* – og hvilke ændringer det kræver i vores lokale **struktur/organisering/samarbejdsrelationer** samt i vores **adfærdsmønstre/strategier**, hvis vi fremadrettet skal kunne løfte *alle* børn og unge endnu bedre. Denne refleksion og dialog skal vi have sammen – ledere og medarbejdere i Børn og Unge – og med forældrene og vores øvrige samarbejdspartnere.

Refleksion:

Hos os har vores oversættelse af børne- og ungepolitikens vision og Børn og Unges mentale model givet anledning til følgende refleksioner i forhold til vores generelle tilgang til kerneopgaven:

- Bestyrelsesmøde den 1.6. 2016:
  - Bestyrelsen blev orienteret om og drøftede den nye Børne- og unge politik og kulturforandringerne i Børn og Unge
  - Tidlig indsats-programmet blev bredt ud – herunder Tværfaglig enhed, Familiegrupper, Social medarbejder.
- Pædagogisk dag for hele personalet lørdag den 4.6.2016:
  - Vi valgte at bruge størstedelen af dagen på at skabe forståelse og drøfte både den nye Børne- og unge politik og Kulturforandringerne/processen i Børn og Unge. (Hele personalet havde på forhånd læst den nye Børne- og unge politik)
Der blev reflekteret over, hvorvidt den fine politik stemmer overens med de ressourcer vi har til rådighed i dagligdagen.
  - Refleksion og faglig diskussion om, hvordan vi i vores pædagogiske dagligdag, og inden for de rammer vi har, kan blive endnu bedre til at løfte alle børn.

- Oplæg for hele personalet: Vedrørende det aktuelle samarbejde i lokaldistriktet, særligt i forbindelse med ledelsens heldagsseminar i maj måned, Kulturforandringer i Børn og Unge, Mental model/stærkere fællesskaber, Tidlig indsats-programmet.
  - Vi har i fællesskab kort diskuteret, hvad vi forstår ved værdiordene i visionerne i Børne- og ungepolitikken og hvordan det ses i Bjørnbakhus, når børn er glade, sunde, har selvværd, er personligt robuste osv. Vi lænede os op ad kendte data og redskaber som læreplanstemaerne, sprogvurderinger, digitale dialoghjul, forældretilfredshedsundersøgelse og kvalitetsrapporten.
  - Vi har i fællesskab sat tankerne i gang i forhold til, hvordan vi får omsat visioner og målsætninger til hverdagens praksis i Bjørnbakhus. Hvordan vi lever op til Børne- og unge politikens vision om at "løfte" ALLE børn endnu bedre og at kunne løse de gældende udfordringer tidligt i børnenes liv?
- Efterår 2016:
    - Alle pædagoger hører oplægget af James Nottingham i august: " Fra vision til handling"
    - Opsamling på tanker, refleksioner og ny fælles viden siden sidst.
    - Processen med personalets og bestyrelsens refleksioner er grundlaget for det videre arbejde med visionen og stærkere fællesskaber. Vi forventer, at der tegner sig et billede af, hvilke brikker i den mentale model/stærkere fællesskaber vi skal dykke særlig ned i eller tilføje brikker til.
    - Senere formuleres konkrete mål og indsatser for vores lokale udviklingspunkter.

*Desuden tænker vi, at vores oversættelse af børne- og ungepolitikens vision og Børn og Unges mentale model kræver følgende ændringer i vores lokale samarbejdsrelationer samt i vores adfærdsmønstre/strategier, hvis vi fremadrettet skal kunne løfte *alle* børn og unge endnu bedre:*

Samskabelse – forældre som ressource

I Bjørnbakhus vægter vi forældresamarbejdet højt, og ser det som en ressource for børnenes daglige trivsel og udvikling, når forældrenetværket er aktivt både omkring de pædagogiske tiltag og den praktiske hverdag.

Vi ønsker at blive bedre til at bevidstgøre forældrene om vigtigheden af at deres aktive indsats bliver sat i spil. Med henblik på at optimere forældreressourcen, tænker vi, at en yderligere synliggørelse af vores forventninger til forældrene kan gavne små som store.

Tidligere undren og dialog med forældrene omkring barnets trivsel og udvikling.

Vi skal på respektfuld vis have tydeligere afstemte forventninger til forældrenes aktive deltagelse i deres børns udvikling.

Vi er et lille dagtilbud med et tæt, åbent og konstruktivt forældresamarbejde, som vi kan bringe endnu mere i spil ved i samarbejde med det pædagogiske personale at stille redskaber og vejledning til rådighed, støtte, guide og give forældre viden om, hvordan de støtter barnets trivsel, sundhed og læring i hjemmet.

En sådan tættere og mere systematisk samskabelse med forældrene skal bringe alles ressourcer bedst muligt i spil. Vi kan blive mere konkrete og give forældre, især til børn med særlige behov, ideer og inspiration til, hvordan de i hjemmet kan støtte barnets læring og robusthed.

Vi vil fortsat fokusere på legeaftaler, for at sikre at børn får god erfaring med forskellige legerelationer på kryds og tværs af køn og alder.

Mere systematisk vidensdeling og tilbageløb i forbindelse med overgange. Være nysgerrige på, hvilken effekt vores pædagogiske arbejde har på den lange bane.

I stedet for fælles forældremøder med to-sprogede forældre, har vi gode erfaringer med hjemmebesøg, der giver forældrene tillid, tryghed og skaber grobund for et tættere forældresamarbejde. Vi har fået positive tilbageløb fra forældre og skole vedrørende enkelte børns trivsel og udvikling.

Vidensbaseret ledelse og praksis

Vi vil diskutere, hvordan vi kan skabe mere systematik og sammenhæng mellem de overordnede visioner og de indsatser vi sætter i spil.

Vi vil bruge kendte data fra sprogvurderinger, dialoghjul, kvalitetsrapport.

Vi vil sætte endnu mere fokus på organisering og tilrettelæggelse af de pædagogiske rammer, således der skabes rum for tid til nærvær, interaktion mellem børn og voksne, tæt forældresamarbejde, tid til observation og videndeling, faglige refleksioner og løbende kompetenceudvikling.

Forskningen viser nemlig at det pædagogiske personales faglige egenskaber har stor betydning for børns trivsel og læring - personalets viden, erfaringsrelation, interaktion mellem børn og voksne, inddragelse af børnene samt deres viden om, hvordan barnet udvikler sig socialt, sprogligt, motorisk, kognitivt og hvordan det lærer.

Vi vil arbejde på at fastholde vores høje trivsel og sociale kapital, da medarbejdere i høj trivsel er en vigtig ressource for at kunne løse kerneopgaven bedst muligt og for at kunne yde sociale indsatser af høj kvalitet.

Tidlig og forebyggende indsatser

Vi har to udviklingspunkter, som læner sig op ad tidlig indsats-programmet:

1. Tidlig indsats og forebyggelse. Spor: Robusthed
2. Krop og bevægelse samt formidlingen af indsatsen.

Forskningen viser, at børn, der trives, er robuste og vedholdende, generelt lærer og udvikler sig bedre såvel socialt som fagligt og er med til at løfte børnene på længere sigt.

Vi blev optagede af at drøfte, vigtigheden af, at vi får endnu tidligere tværfaglige perspektiver på udfordringerne og gør brug af de ressourcer der er afsat i tidlig indsats programmet (Tværfaglig Enhed, Familiegrupper, Socialfaglig medarbejder m.m.) til størst mulig gavn for børn, personale, forældre og vores opgave med at løfte ALLE børn.

Det tværfaglige samarbejde skal understøtte det pædagogiske personale i dagtilbuddet.

Vi kan blive skarpere på at arbejde med de bagvedliggende, beskyttende faktorer i dialog med forældre og tværfaglige professionelle, så snart vi fornemmer begyndende udfordringer for barnet trivsel og udvikling. Det kan f.eks. være tegn på mistroivsel, manglende relationer til børn/voksne, sproglige og/eller motoriske udfordringer.

Vi vil fortsat fokusere på en god atmosfære, tryghed, trivsel, gode fællesskaber ved dagligt at have relationer og stærke fællesskaber for øje.

Vi vil fortsat bl.a. via daglig samling have fokus på at udvikle og understøtte betydningsfulde stærke fællesskaber. Vi har gode erfaringer med Fri for Mobberi materialet, som vi vil holde fast i. Materialet er sociale værktøjer til udvikling af børns samspil og fællesskaber

Helhedssyn – øget fokus på de ikke-kognitive kompetencer

For at forebygge tidlige udfordringer vil vi forsøge at skabe balance mellem hele barnets udvikling og fastholde et helhedssyn på barnet, hvor færdigheder vægtes lige højt.

Vi vil være særligt opmærksomme på barnets nærmeste udviklingszone – ingen udviklingsområder kan stå alene.

Vi skal have respekt for, at børn lærer når det er rart, sjovt og trygt. De lærer gennem leg, relationer og interaktioner.

Det er en udfordring for personalet at få tid og ro til nærvær og fordybelse, da der skal løses en mængde opgaver i dagens løb og ressourcerne er knappe. Samtidig skal vi løbende tage højde for store besparelser.

Tæt samarbejde med vuggestue/dagpleje og skole/SFO i forbindelse med overgange og overleveringsmøder. Mere systematisk tilbageløb – hvordan klarer barnet sig i skolen/SFO?

2.3 Kulturforandring i Viby Lokaldistrikt - refleksioner over vores generelle tilgang

Ud over vores egne lokale udviklingsambitioner (se afsnit 2.4 samt kapitel 3), samarbejder vi i lokaldistriktet med andre dagtilbud, skoler og fritids- og ungdom stilbud i Område Skanderborgvej, om at styrke de tidlige og forebyggende indsatser 0-18 år på følgende punkter:

På et heldagsseminar den 17. maj 2016 har alle ledere og faglige nøglepersoner fra Sundhedsplejen, PPR, FU og familiecenter i Viby lokaldistrikt - med afsæt i data om vores lokaldistrikt - drøftet sammenhænge mellem vores lokale udfordringer og de enkelte spor i Tidlig indsats programmet. Vi blev meget optagede af drøfte hvordan de forskellige spor, fx "Robusthed og vedholdenhed" kan spille sammen med "Forældresamskabelse", "Helhedsindsats" og "Rød tråd og sammenhæng i 0 – 18 års perspektiv", samt hvordan det kan kobles med forebyggelsesstrategien og vores lokale udfordring / opgave med at leve op til Børne- og unge politikens vision om at bryde den sociale arv.

Oplæg og gruppedrøftelser i tværfaglige grupper førte frem til fælles opsamling af input / prioriteringer til lokaldistriktets styregruppe, som har det overordnede ansvar for at sætte den fælles

ramme for distriktssamarbejdet. Styregruppen har efterfølgende arbejdet med en fælles beskrivelse af hvordan vi i Viby lokaldistrikt ser sammenhængen mellem Børne- og ungepolitikken, stærkere fællesskaber (puslespillets brikker) og vores lokale konkrete udfordringer.

På lokaldistriktniveau har vi valgt at arbejde med to spor i tidlig indsats-programmet:

- Socialfaglig medarbejder
- Robusthed og vedholdenhed

I efteråret 2016 mødes alle ledere og faglige nøglepersoner til et halvdagsseminar, hvor vi skal arbejde med at oversætte visioner og mentale modeller til lokale forståelser, og sidenhen til konkrete mål og indsatser i vores distrikt.

Sideløbende med samarbejdet i Viby Lokaldistrikt, forløber de tilsvarende refleksioner og drøftelser med medarbejdere og forældre i dagtilbud, skole og klub, samt i de tværfaglige sammenhænge vi indgår i.

Hos os har vores oversættelse af børne- og ungepolitikens vision og Børn og Unges mentale model givet anledning til følgende refleksioner i forhold til vores generelle tilgang til kerneopgaven: I Viby Lokaldistrikt, betyder arbejdet med mentale modeller og den nye Børne- og Ungepolitik for Aarhus Kommune, at vi i højere grad og gennem dialog med medarbejdere, forældre og samarbejdspartnere, vil bruge tid på at skabe forståelse og fælles mindset. Vi vil diskutere hvordan vi i lokaldistriktet i fællesskab kan skabe systematik og sammenhæng mellem den overordnede politik, og de indsatser vi sætter i værk. I forvejen har lokaldistriktet flere konstruktive indsatser i gang, men det at skabe tydelighed og sammenhæng med de overordnede mentale modeller er udfordringen.

Desuden tænker vi, at vores oversættelse af børne- og ungepolitikens vision og Børn og Unges mentale model kræver følgende ændringer i vores lokale samarbejdsrelationer samt i vores adfærdsmønstre/strategier, hvis vi fremadrettet skal kunne løfte alle børn og unge endnu bedre:

I Viby Lokaldistrikt arbejder dagtilbud, skole og FU sammen om både forældresamskabelse, vidensbaseret ledelse og praksis, helhedssyn med fokus på ikke kognitive processer, samt tidlig og forebyggende indsats. Gennem faste møder udvikles sammenhængskraften, så lokaldistriktet ses som en helhed, med særlig fokus på systematik i forhold til at bryde den sociale arv.

Viby Lokaldistrikt har et fælles indsatsområde omkring tidlig og forebyggende indsats, og samarbejder i den sammenhæng om overgange, datainformeret ledelse og progression både kognitivt og ikke-kognitivt.

For at lykkes, skal vi i endnu højere grad arbejde med fælles systematik, fælles tilgang og metoder, f.eks. i forbindelse med projekt socialfaglig medarbejder.

2.4 Vores samarbejde om tidlig indsats i Viby Lokaldistrikt

Ud over vores egne lokale udviklingsambitioner (se afsnit 2.4 samt kapitel 3), samarbejder Sundhedsplejen, dagtilbud, skole og FU om at styrke de tidlige og forebyggende indsatser i et 0-Børne- og ungepolitikens vision og børn og unges mentale model oversættes lokalt til

- Vi er sammen om at sikre læring og trivsel for alle børn og unge. De indsatser vi sætter i gang, omkring tidlig og forebyggende indsats, herunder fokus på overgange til distriktet og internt i distriktet, projektet omkring socialfaglig medarbejder, robusthed m.m. understøtter arbejdet med Aarhus Kommunes Børne- og ungepolitik, samt arbejdet med de mentale modeller.
- Forældre ses som en ressource og samskabelse i lokaldistriktet er i fokus. Projektet omkring den socialfaglige medarbejder, bidrager til forældreinddragelsen, samt viden om tidlig indsats og relationel koordinering i lokaldistrikts-samarbejdet.
- Lokaldistriktet igangsætter en hurtigere og mere målrettet og systematisk indsats over for børn med sociale vanskeligheder, så problemer kan afhjælpes tidligere. Den socialfaglige medarbejdere skal først og fremmest understøtte det pædagogiske personale i dagtilbud, skole, SFO og klub.

På vores heldagsseminar drøftede vi flere cases hvor netop tidlig indsats og forældresamskabelse kom i fokus. Derfor er det relevant for alle parter i lokaldistriktet, at bruge allerede eksisterende data, opfange udfordringer som er fælles for alle, og bruge det som et afsæt i vores fælles indsats. En tese kunne være at sporadisk fremmøde i dagtilbud, ofte giver fravær i skole, med de efterfølgende vanskeligheder det kan give for barnet. (Hvilket også kan gøre sig gældende i FU-sammenhæng).

3 Vores lokale indsatsområder - Børnehaven Bjørnbakhus

I forbindelse med opfølgningen på vores kvalitetsrapport for 2015 har vi besluttet, at vi fremover vil sætte et særligt fokus på følgende:

Udviklingspunkter for 2016-2017:

1. Tidlig indsats og forebyggelse.
Specifikt spor: Robusthed
2. Krop og bevægelse. Styrke læreplanstematet "Krop og Bevægelse" samt formidling af indsatsen.

Børnehaven Bjørnbakhus har to udviklingspunkter, som begge matcher Børn og Unges visioner om "tidlig indsatser og forebyggelse" herunder "børns tidlige motorik". Med hensyn til udviklingsplanen i lokaldistriktet har vi et fælles udviklingspunkt hvor "krop og bevægelse" også indgår.

For os taler vores udviklingspunkter tydeligt sammen, på den måde, at de skaber øgede muligheder for at udfolde den øgede faglighed og sætte fokus på forældresamskabelse til gavn for børnene. Begge udviklingspunkter foldes grundigere ud i de følgende afsnit:

3.1 Vores lokale indsatser nærmere beskrevet

3.2 Indsatsområde: Tidlig indsats og forebyggelse.

Spør: Robusthed

Robusthed og vedholdenhed er en del af Børn og Unges udviklingsprogram i tidlige og forebyggende indsatser. Når det handler om at lykkes i livet, peger mange undersøgelser i samme retning: Robuste børn, der har selvkontrol, er vedholdende og fokuserede, klarer sig godt i livet.

I Børnehaven Bjørnbakhus ønsker vi at skærpe vores fokus på at ALLE børn bliver så dygtige som de kan og at betydningen af deres sociale baggrund mindskes. Vi arbejder dagligt på at styrke børns robusthed igennem dannelse, leg og pædagogiske aktiviteter/tiltag.

E: Den ønskede effekt

- At børnene bliver trygge, alsidige og robuste individer, der øver sig i at klare små og store udfordringer.
- At styrke medarbejdernes kompetencer i forhold til forældrevejledning
- At fastholde vores høje trivsel og sociale kapital, da medarbejdere i høj trivsel er en vigtig ressource for at kunne løse kerneopgaven bedst muligt og opnå en bedre effekt.

Y: De planlagte ydelser

- Nogle børn skal have mere støtte og guidning i hverdagen end andre, for at vi kan løfte alle børn. Vi arbejder ud fra tesen om, at børn skal behandles forskelligt for at opnå lige muligheder.
- Systematisk og mere målrettet indsats over for børn med særlige behov. Vi vil sætte øget fokus på børns tidlige sprog og motorik og have en generel tidlig undren i dialog med forældrene omkring barnets trivsel, udvikling og læring.
- Vi vil skabe en tryk hverdag, hvor børnene i en tillidsfuld relation kan øve sig på at overvinde små og store udfordringer. Vi vil møde barnets følelser, så de oplever sig forstået og accepteret, men også gøre brug af begrebet "pyt-kassen"
- Vi vil etablere læringsrum og fællesskaber, hvor børn får passende udfordringer og kan træne blandt andet koncentration, selvregulering og vedholdenhed - både individuelt og i fællesskab. Selvkontrol og selvregulering udvikles ved hjælp af kropslig sansning og kropslig bevidsthed.
- Øge vores fokus på progressionen i færdigheder der omhandler børns sociale og personlige kompetencer – opbygge relationer, koncentration, vente på tur, konfliktløsning, arbejde med "Fri for Mobberi"
- I vores indsats sætter vi fokus på personalets dygtiggørelse i forhold til videndeling og udvikling af kompetencer inden for arbejdet med børns robusthed, vedholdenhed, tidlig indsats og forebyggelse.

- Vi vil fokusere på en tættere og mere systematisk samskabelse med forældre om kerneopgaven, så alle ressourcer og viden bringes bedst muligt i spil. Det kræver et tillidsfuldt og respektfuldt samarbejde, hvor forældre inddrages som en central ressource i børnenes hverdag og hvor der sker en vedvarende gensidig forventningsafstemning.
- Mere systematisk forældrevejledning og styrkelse af forældrenes bevidsthed om, hvordan de stimulerer barnets udvikling, læring og trivsel bedst muligt i hjemmet. Basale behov som søvn, kost og sikker tilknytning har f.eks. stor betydning for barnets energiniveau og den mentale robusthed. Forældre har en meget vigtig rolle, fordi mange kompetencer læres hjemme og ved at børnene iagttager forældrene. F.eks. hvordan forældre tackler frustrationer, taler om og med hinanden og udsætter egne behov. Disse kompetencer er væsentlige resten af livet.
- Vi vil gøre brug af tværfagligt samarbejde og tidlig indsats-program for at få tidlige tværfaglige perspektiver på begyndende udfordringer i børns trivsel og udvikling.
- **O: Organisering af indsatsen**
- Ledelsen sikrer, at vi skaber rammer og retning for udviklingen, så medarbejderne kan handle selvstændigt, på baggrund af deres faglige og menneskelige ressourcer.
- Styrke medarbejdernes faglighed i forhold til robusthed via deltagelse i kompetenceforløbet: "Robusthed og vedholdenhed" i 2017.
- Samarbejde med tværfaglig enhed indledt i efteråret 2016.
- Oplæg på forældremøde den 26.10.2016: "Så lad dog barnet"
Om børns tidlige motorik og sansemotorik for at bevidstgøre forældre om deres aktive indsats i hverdagen for at understøtter børns bevægelser og selvhjulpethed i hverdagen
- Sundhedsplejerske – med fokus på tidlig indsats, forældresamskabelse og sundhedsfremme. Den 23.11.2016 havde vi besøg af sundhedsplejersken, hvor hun stod til rådighed for en dialog med forældrene om barnets sundhed/trivsel og de spørgsmål, der rørte sig.
- Inddrage socialfaglig medarbejder, som er tilgængelig 2 dage om ugen i distriktet.
"Signs og Safety" – udbredes til alle medarbejdere på et personalemøde den 11.1.2017
- Måling af effekter via - sprogvurderinger, digitale dialoghjul, forældretilfredshedsundersøgelse, pædagogiske læreplaner og måling vedrørende "Social kapital" måling i 2017

R: Konsekvenser for ressourcer

- Kulturforandringer kræver at medarbejderne har tid og mulighed for at tænke og reflektere. Vi vil bestræbe os på at skabe rum for faglige refleksioner, videndeling og feedback.
- Vi afsætter de nødvendige ressourcer både hvad angår tid og økonomi til kompetenceudvikling/efteruddannelse og samarbejde med forældre, lokaldistrikt og øvrige samarbejdspartnere.

3.3 Indsatsområde: Krop og bevægelse.

Styrke læreplanstemaet "Krop og Bevægelse" samt formidling af indsatsen.

Når vores udviklingspunkt har sit fokus på henholdsvis udviklingen af *det pædagogiske arbejde med "krop og bevægelse" samt formidling af indsatsen*, sker det grundlæggende for at påvirke børnenes udbytte af hverdagen i børnehaven i positiv retning.

Tilfredshedsundersøgelsen i 2015:

Forældre i dagtilbuddet, der er "tilfredse" eller "meget tilfredse" med dagtilbuddets indsats for at understøtte børns fysiske og motoriske udvikling: 84,2 %

Til sammenligning ligger gennemsnittet i hele Aarhus Kommune på 86,7 %

Både de fysiske og sociale rammer spiller ind i forhold til fysisk aktivitet og bevægelse i børns hverdag. Børn tænker med kroppen og bevægelse er noget helt centralt for deres alder.

Gode motoriske færdigheder er tæt forbundet med barnets lyst til bevægelse og spiller positivt ind på barnets fysiske og psykiske trivsel, læring og udvikling.

Forskning har påvist en sammenhæng mellem motoriske færdigheder og faglige kompetencer inden for skrivning, regning og læsning.

Den pædagogiske praksis formes af pædagogernes og forældrenes viden, værdier og normer og deres eget forhold til fysisk aktivitet og bevægelse. Børn spejler sig i de voksne rollemodeller. Fysisk aktivitet er en vigtig forudsætning for både den fysiske, psykiske og sociale udvikling. En motorisk sikker krop er indgangen til samspil og fællesskab.

E: Den ønskede effekt

- Målet er at opleve børn der kan selv og har gode motorisk og sansemotorisk færdigheder.
- Ved en målrettet indsats vil børn bevæge sig mere og opleve mere bevægeglæde og derigennem udvikle motoriske kompetencer.
- Vi ønsker større inddragelse og bevidstgørelse hos forældre om deres aktive indsats i hverdagen, så vi i højere grad oplever forældre der understøtter børns sundhed, bevægelser og selvhjulpenhed.
- Vi ønsker et skærpet fokus på børns motoriske færdigheder, således at vi får spottet i tide, når børn har brug for en særlig indsats.

Y: De planlagte ydelser

- Øge det generelle og systematiske fokus på "krop og bevægelse" og børns tidlige motoriske og sansemotoriske udvikling.
- Inddrage "TRASMO" (Tidlig registrering af børns sansemotoriske færdigheder) TRASMO har til formål, at fremme tidlig målrettet indsats og bidrage til at kvalificere indsatsen med "Børns tidlige motorik" i forhold til det enkelte barn og i forhold til inddragelse og vejledning af forældre.

- Udvikle og understøtte den pædagogiske faglighed via videndeling og kompetenceudvikling med henblik på at skabe et stærkere fælles afsæt for det pædagogiske personale, så vi taler samme sprog og bliver klogere sammen.
- Medarbejdere der reflekterer over og udfordrer egen og hinandens praksis.
- Observere og måle progressionen af børns motoriske, sansemotoriske færdigheder og selvhjulpethed i hverdagen.
- Øget fokus på forældresamskabelse og mere systematisk forældrevejledning og styrkelse af forældrenes bevidsthed om, at det de gør derhjemme, har afgørende betydning for barnets udvikling, trivsel og læring og hvordan børnene klarer sig senere i livet.
- Tidligere undren og inddragelse af forældreressourcer i dialog omkring barnets udvikling.

O: Organisering af indsatsen

- Forældresamskabelse bl.a. via oplæg til forældremøde i oktober 2016: "Børns tidlige motorik og sansemotorik - så lad dog barnet"
- Sætte ramme/struktur, der gør at medarbejdere kan arbejde mere systematisk og reflekterende med motorik og sansemotorik og inddrage data der dokumenterer effekten.
- Påbegynde registrering af de sansemotoriske færdigheder i TRASMO, inden udgangen af 2016. Opfølgning – milepæle: Forår og sommer 2017.
- Planlægning af fælles kompetenceudvikling for medarbejderne i foråret 2017.
- Benytte os af Dialoghjulet som understøtter et fælles sprog og et afsæt for viden. Hvad viser de "Digitale dialoghjul" om børns "Krop og bevægelse" i 2016 og 2017
- Evaluering af "Pædagogiske læreplaner" i 2017.
- Opfølgning i forbindelse med "Forældretilfredshedsundersøgelse" i 2017

R: Konsekvenser for ressourcer

- Vi afsætter ressourcer og tid til relevante kurser og møder.
- Der afsættes den nødvendige tid til udfyldelse, refleksion og evaluering af TRASMO.
- Økonomiske ressourcer afsættes til indkøb af motoriske redskaber.

4.Vores lokale indsatsområder i Viby Lokaldistrikt – nærmere beskrevet

4.1 Indsatsområde: Socialfaglig medarbejder i Lokaldistriktet

Socialfaglige medarbejdere er et projekt funderet i Børn og Unge, Pædagogisk afdeling – og er en del af programmet "Tidlig indsats". Formålet er, at igangsætte en hurtig, målrettet og systematisk indsats over for børn i udsatte positioner, så problemer kan afhjælpes tidlige.

Bilag 1: Programteori for projektet

E: Den ønskede effekt

Projektets mål

Indsatsen skal gavne børn og unge i udsatte positioner, herunder særligt de sidste 10-15% som endnu ikke er nået i Aarhus Kommune.

Ambitionerne for projektet på kort sigt er:

- Kompetenceudvikling af ledere og medarbejdere i anvendelsen af Sign of Safety tænkning og metode. *Herefter SoS.*
- Konstruktiv opfølgning på børne- og elevsager, med anvendelse af SoS-metode.
- Større forældreinddragelse med anvendelse af SoS-metoden.

På lang sigt:

- Hurtigere, mere målrettet og systematisk indsats over for børn og unge i udsatte positioner.
- Børn og unge kommer i bedre trivsel og har mindre opmærksomhedskrævende fravær.
- Færre børn og unge vil have behov for mere indgribende foranstaltninger senere i livet.

Viby Lokaldistrikt har flg. konkrete mål for perioden frem til december 2017:

- Alle ledere gennemfører kompetenceforløb og opnår øvelse i arbejdet med SoS-metoden.
- Minimum 65% af medarbejderne gennemfører kompetenceforløbet og opnår øvelse i arbejdet med SOS-metoden"

Y: De planlagte ydelser

Den socialfaglige medarbejder tilbyder introduktion til SoS i forskellige fora:

- Kompetenceforløb i SoS for hold af 3-5 fagpersoner.
- Individuel sparring ved konkret bekymring for et barn/ung, med udgangspunkt i SoS.

O: Organisering af indsatsen

- Projektfaglig medarbejder organiseret jf. projektbeskrivelsen, i et forløb over 3 år, hvoraf første år fokuserer på kompetenceudvikling og øvelse i at benytte metoden.
- Den konkrete tilrettelæggelse sker i samarbejde mellem den socialfaglige medarbejder og distriktets ledere.

R: Konsekvenser for ressourcer

- Den socialfaglige medarbejder er tilgængelig 2 dage om ugen i distriktet.
- Den enkelte institution, skole og klub afsætter tid og ressourcer til de nødvendige møder.

4.2 **Indsatsområde: Robusthed og vedholdenhed**

Forskning viser, at "robusthed og vedholdenhed" har stor betydning for børn og unges livsstring og i forhold til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Indsatsen tager afsæt i tidlig indsats-sporet "Robusthed og Vedholdenhed for børn og unge", og kobler sig til Aarhus Kommunes forebyggelsesstrategi.

Bilag 2: Forebyggelsestrekanten vedlagt.

Formålet er, at systematisere arbejdet omkring børnenes robusthed og vedholdenhed med henblik på, at forebygge udsathed for det enkelte barn og for grupper af børn.

E: Den ønskede effekt

Overordnet

- I arbejdet med børn og unges robusthed og vedholdenhed, benytter fagpersoner forebyggelsesstrategiens begreber og viden om, hvad der hæmmer og fremmer udsathed hos børn og unge.
- At forebyggelsestrekanten benyttes systematisk i overgangsarbejdet mellem tilbuddene.

Konkret:

Opbygning af kompetencer, fællessprog og metoder i forhold til at arbejde med robusthed og vedholdenhed, jf. projektbeskrivelsen.

Y: De planlagte ydelser

Kompetenceudvikling af medarbejdere, der kan fungere som ressourcepersoner i de enkelte organisationer.

O: Organisering af indsatsen

9-12 medarbejdere fra distriktet deltager i kompetenceforløbet: "Robusthed og vedholdenhed".

LDG styregruppen følger op på indsatser i juni 2017. Indsatsen evalueres i januar 2018

Arbejdsgrupper omkring overgange fra hjem til dagtilbud, dagtilbud til skole, skole til klub, tænker robusthed og vedholdenhed ind som et obligatorisk tema.

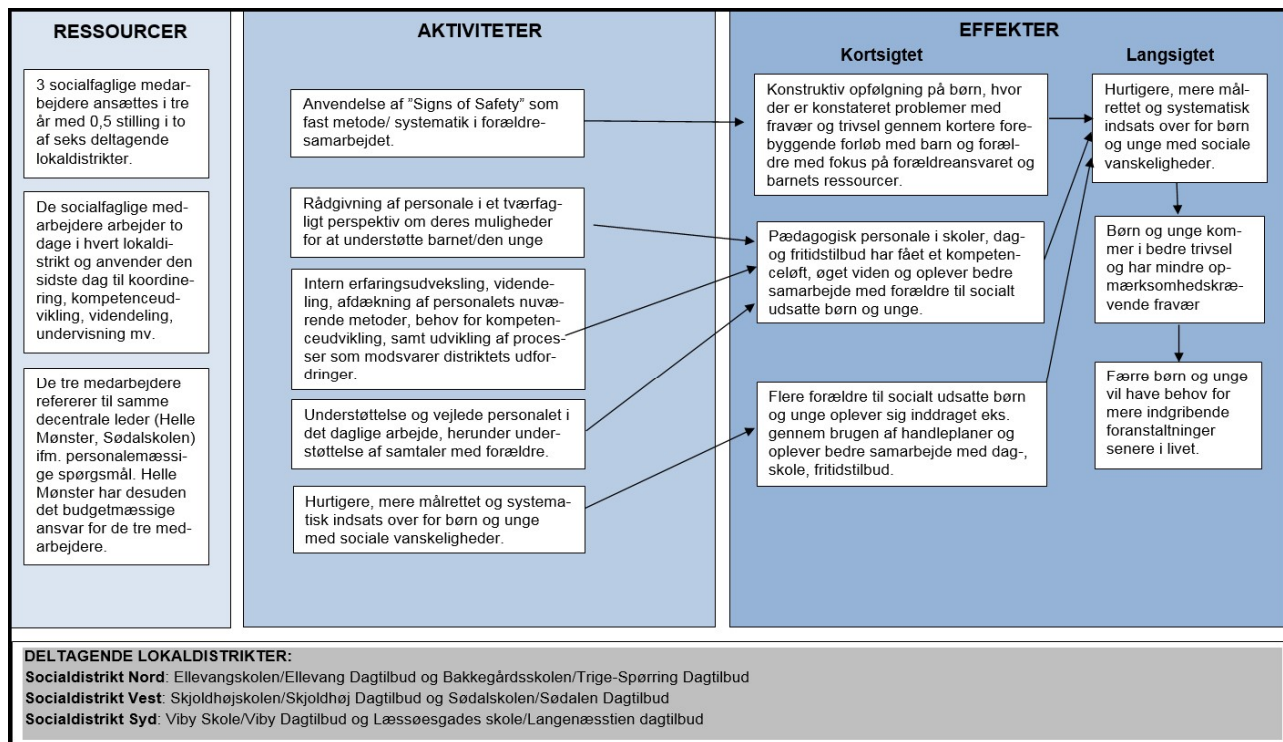
R: Konsekvenser for ressourcer

De enkelte organisationer afsætter de nødvendige personalemæssige og økonomiske ressourcer til efteruddannelse i forløbet samt samarbejde i lokaldistriktet.

Bilag 1 Social faglige medarbejdere

Programteori for projektet.

Bilag 2. Forebyggelsesstrategien

Det fælles afsæt i fht.: Robusthed og vedholdenhed

